

Міністерство освіти і науки України  
Інститут засобів навчання АПН України  
Кіровоградський державний педагогічний університет  
імені Володимира Винниченка

# **НАУКОВІ ЗАПИСКИ**

**Серія:**  
**Філологічні науки**  
**(літературознавство)**

**Випуск 47**

**Кіровоград – 2002**

ББК 83.3 Ук

Н 37

УДК 8У

**Наукові записки. – Випуск 47 – Серія: Філологічні науки (літературознавство).** – Кіровоград: РВГ ІЦ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2002. – 312 с.

**ISBN 966 – 7401–99–5**

До наукових записок вміщені статті, в яких розглядаються актуальні проблеми сучасного українського літературознавства.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів та студентів філологічних факультетів, учителів-словесників.

**Випуск присвячено 75-річчю від дня народження  
Миколи Кузьмовича Смоленчука (1927–1993) –  
українського письменника, вченого, громадського діяча**

Друкується за рішенням ученої ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (*протокол №10 від 20 травня 2002*).

**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

1. **Ключек Г.Д.** – доктор філологічних наук, професор (відповідальний редактор).
2. **Лучик В.В.** – доктор філологічних наук, професор.
3. **Манакін В.М.** – доктор філологічних наук, професор.
4. **Марко В.П.** – доктор філологічних наук, професор.
5. **Панченко В.Є.** – доктор філологічних наук, професор.
6. **Поляруш О.Є.** – кандидат філологічних наук, професор.
7. **Бабенко О.О.** – викладач (відповідальний секретар).
8. **Романцевич В.К.** – редактор.

**ISBN 966 – 7401–99–5**

## ЗМІСТ

ПАМ'ЯТІ ПИСЬМЕННИКА ТА ВЧЕНОГО МИКОЛИ СМОЛЕНЧУКА .....	3
Микола Смоленчук. НЕЗАБУТНІЙ МАКСИМ ТАДЕЙОВИЧ .....	5
Олег Бабенко. СИЛІ СТЕПУ .....	12
Григорій Клочек. ПРО ДЕЯКІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ПЕРЕХОДУ РЕАЛІЗМУ В МОДЕРНІЗМ (До опозиції: театр корифеїв – театр Леся Курбаса) .....	18
Марина Нагорна. ПІДТЕКСТ ХУДОЖНЬО-ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ: СПРОБА ДЕФІНІЦІЇ, МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ВИЯВЛЕННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ .....	24
Олександр Домаранський. ФОЛЬКЛОРНИЙ ТЕКСТ: ДО ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ І СПРИЙНЯТТЯ .....	32
Наталія Зайдлер. КОНЦЕПЦІЯ ОБРАЗУ КОЗАЦЬКОГО ВАГАЖКА У РОМАНІ Д МОРДОВЦЯ «ЦАРЬ И ГЕТМАН» .....	41
Борис Кокуленко. УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ У ВИСТАВАХ ТЕАТРУ КОРИФЕЇВ .....	49
Олег Бабенко. ДІЩО ПРО «ГАНДЗЮ» І ТОБІЛЕВИЧА (КАРПЕНКА-КАРОГО) .....	59
Василь Марко ПРОБЛЕМА ПРОСТУПКУ І КАРИ В УКРАЇНСЬКІЙ ДРАМАТУРГІЇ: ПЕРЕГУК ЧАСІВ (Трагедії “Сава Чалий “І.Тобілевича, “Гріх” В.Винниченка, “Патетична соната” М.Куліша: спроба зіставлення) .....	65
Лілія Ожоган. ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ФРІДРІХА НІЦШЕ У ПОВІСТІ «ЦАРІВНА» ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ТА НОВЕЛИ “СПОВІДЬ” ОЛЕКСІЯ ПЛЮЩА .....	70
Сергій Михида. ЯКОМУ БОГУ СЛУЖИТИ? АБО: ХТО ВІДВЕРТШИЙ ? .....	76
Анфіса Горбань. ВМИРУЦІ ПЕРСОНАЖІ МАЛОЇ ПРОЗИ В.ВИННИЧЕНКА: НОМО NEGANS .....	85
Інна Кошова РОМАНИ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА “ЧЕСНІСТЬ З СОБОЮ”, “ПО-СВІЙ!” ТА “БОЖКИ” В КОНТЕКСТІ “ДОСТОЄВСЬКИХ” ПИТАНЬ .....	92
Оксана Вечірко. ХУДОЖНІ ХАРАКТЕРИ Й СИТУАЦІЇ В НОВЕЛІСТИЦІ М.ХВИЛЬОВОГО ТА Б.ПІЛЬНЯКА .....	100
Олена Буряк. МІФІЧНИЙ РОДОВІД В ІНДИВІДУАЛЬНОМУ МІФІ БОГДАНА-ІГОРЯ АНТОНИЧА ТА ІГОРЯ КАЛИНЦЯ .....	110
Юрій Сегеда. ДО ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТВОРЧОСТІ В СВІДЗИНСЬКОГО У РОЗМАЇТТІ ЛІТЕРАТУРНИХ НАПРЯМКІВ І ТЕЧІЙ 20-30-Х РР. ХХ СТ. ....	118
Світлана Киричук. ОСНОВНІ МОТИВИ ЛІРИКИ ЮРІЯ ЛИПИ .....	125
Леонід Куценко. ЄВГЕН МАЛАНЮК ТАБОРОВА ПОЕЗІЯ 1947-1948 РОКІВ .....	130
Ганна Бондаренко. МОТИВ САМОТИ В КОНТЕКСТІ ВНУТРІШНЬОЇ	

ЕВОЛЮЦІЯ СВГЕНА МАЛАНЮКА-ПОЕТА	
Оксана Кухар. КАТЕГОРІЯ “МУЗИЧНІСТЬ” І ЗВУКОВА СИМВОЛІКА У СВІТОГЛЯДНИХ УЯВЛЕННЯХ ТА ХУДОЖНЬОМУ СВІТІ Є.МАЛАНЮКА	
Людмила Михида. МАЛА ПРОЗА СВГЕНА МАЛАНЮКА НА СТОРІНКАХ ЕМІГРАНТСЬКИХ ВИДАНЬ	X
Юрій Мариненко. ТРИ “ЕМІГРАЦІЇ” В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ 1940 – 1950 РОКІВ	
Ксенія Браїлова. УКРАЇНСЬКЕ ТРИПІЛЛЯ ДОКІ ГУМЕННОЇ (На матеріалі повісті “Велике Цабе”)	
Ірина Руснак. ПРОБЛЕМИ ГЕОЕТНІЧНОЇ ВКОРІНЕНОСТІ У ПОВОЄННІЙ ПРОЗІ УЛАСА САМЧУКА	III
Наталія Осташко. ОБРАЗ СІМ’ЯТИ КАТРАННИКІВ ЯК ОБРАЗ ДОБРА В РОМАНІ ВАСИЛЯ БАРКИ “ЖОВТИЙ КНЯЗЬ” (До питання про гуманістичний зміст твору як джерело його художності)	IV
Любов Кужільна. “І НЕ РОЗБИТИ БДЖІЛОНЬКУ СЛАБУ, ЩО ВПАЛА В ДОЩ І СОХНЕ НА ДОРОЗІ” (Естетика літературного шістдесятництва на етапі зародження)	A
Антоніна Гурбанська. ЛЮДИНА Й ПРИРОДА В РЕЦЕПЦІЇ М.ВІНГРАНОВСЬКОГО-ПОВІСТЯРА	
Ганна Маковей. ІНТИМНА ЛІРИКА ЛІНИ КОСТЕНКО ФІЛОСОФІЯ КОХАННЯ	
Світлана Барабаш. ФІЛОСОФІЯ ХРОНОТОПУ В ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО “І ЗАСМІЯЛАСЬ ПРОВЕСІНЬ...”	JKO
Наталія Белоконь. СЕЛЯНСЬКА ПРОЗА ІВАНА ЧЕНДЕЯ	
Марта Кондратюк. ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ РОМАНУ ТЕОДОЗІЇ ЗАРІВНИ “КАМІННЯ, ЩО РОСТЕ КРИЗЬ НАС”	
Іван Зимомря. ЕММА АНДІЄВСЬКА: “СЛОВО – МАГІЧНИЙ ЗАРЯД”	
Микола Сіробаба. ВИВЧЕННЯ БІОГРАФІЇ ПИСЬМЕННОКА СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	II
Людмила Казнина. ФОЛЬКЛОРНЫЕ ТРАДИЦИИ В ТВОРЧЕСТВЕ А. ПУШКИНА (На прикладі пролога к “Руслану и Людмиле”)	
Сергей Тузков. ЖАНРОВАЯ СТРУКТУРА ПОВЕСТИ А. БЕЛОГО “СЕРЕБРЯНЫЙ ГОЛУБЬ”	
Татьяна Капитан. ЖАНРОВОЕ СВОЕОБРАЗИЕ РАССКАЗОВ И ШМЕЛЁВА 1910-ЫХ ГОДОВ	
Валентина Рыбальченко. СИСТЕМА ТОЧЕК ЗРЕНИЯ И ВИДЕНИЯ В РАССКАЗЕ В.ТЕНДРЯКОВА «РЕВОЛЮЦИЯ» РЕВОЛЮЦИОНА	3
Інна Тузкова. “ДУША ДОБРА ВО ЗЛЕ”: К ПРОБЛЕМЕ РАЗДВОЕНІЯ ЛИЧНОСТИ В ТВОРЧЕСТВЕ Р. СТИВЕНСОНА	II

## ЕММА АНДІЄВСЬКА: “СЛОВО – МАГІЧНИЙ ЗАРЯД”

Іван ЗИМОМРЯ

Розглядаються деякі аспекти художнього світу відомої письменниці й художниці Емми Андієвської, котра, за її висловом, є україною, що живе за межами України, з додатком інтерв'ю письменниці автора статті.

Some aspects of literature world of the famous writer and artist Emma Andiyevska are considered in the article. She, by her own words, is a Ukrainian writer who lives outside Ukraine. Her interview made by the author of the article is added.

Емма Андієвська належить до таких авторів – майстрів слова, про яких писати – це змагатись із традиційним, усталеним, загальноприйнятим [4, 7, 167, 81, 7, 217]. І мовиться не про екзотичну тематику, яку осмислює вона, приміром, як поет, прозаїк чи досконалий живописець. Радше – бесіда про трактування нею самої сутності вартостей, спроможностей, сказати б, усвідомлених дощільностей. Тут поетика – навіть на рівні її елементів – рідко наближається до народної творчості. Останнє постає примітною ознакою для багатьох українських письменників, які тільки нав'язують читачеві свій ракурс бачення народнопоетичних джерел і панівних фольклорних образів. Натомість Емма Андієвська має свою шкалу оцінок, своє підпорядкування цінностей, а відтак – співвідношень між відтворюваними подіями, явищами, ба навіть критеріями відбору життєвих реалій. Аналіз її художнього доробку спричиняє висновок: вона – носій експериментально-інтелектуальної художньої системи з її підвищеною увагою до внутрішнього ества людини. Згадаймо у цьому сенсі її прозові полотна “Роман про добру людину”, 1973; “Роман про людське призначення”, 1982, коли в основу творення характерів письменниця кладе певний код, що розгортається у заданому ритмі – то повільно, то ретроспективно прискорено. Однак повсюди наявна апеляція до подвійного адресування внутрішньому й зовнішньому світові людини, що свідомо загострює проблеми психологізму. У цьому контексті зримо проступає спільний, власне, культурний генокод українського письменства, яке Емма Андієвська збагачує, примножує новими зразками, ідеями, напругою мислі, аби, якщо за Ігорем Калинцем, то “орати метеликами”. Чому? Бо “... в грудях – коні, що – замість легень” – так відповідає Емма Андієвська у вірші “Опуклі віддалі” зі збірки “Атракціони з орбітами й без” [1, 122]. Либонь, не буде перебільшенням, коли наголосити: науку творчої суверенності вона засвоїла

давно; може, тоді, коли риторичним запитанням забезпечила надійний зв'язок з християнською традицією – одним із основних інвенційних джерел української літератури загалом і Нью-Йоркської групи письменників – зокрема (Емма Андієвська, Богдан Бойчук, Віра Вовк, Богдан Рубчак, Патриція Килина, Юрій Тарнавський):

Ніч від зірки до зірки  
Низько лежить облогом.  
Мірило іншої мірки  
Все ще дорога до Бога?

Цитовані рядки містяться у збірці “Кути опостінь” (Нью-Йорк, 1962) [2, 32]. Відтоді минуло чимало літ, але Емма Андієвська полишається вірною своєму Світовиду – він наскрізь український, хоч і заснований не на національно-етнографічній тканині, а переважно – на загальнолюдському, синтетичному тлі. Її творчість загалом, і поезія зокрема, навчають в іпостасях естетичної, етичної та дидактичної функції конкретно співпереживати, активно сприймати дух вічних, а не “мандрівних” істин. Звідси випливає той закономірний висновок, якого можна дійти після докладного прочитання її творів, а саме: що б не творила Емма Андієвська – пером і пензлем, – вона це робить не для байдужих, ситих і сонних, а для тих, хто діє й живе поступом. Це засвідчує – рельєфно й переконливо – низка її поетичних і прозових видань, зокрема “Атракціони з орбітами й без” (Львів, 2000, 136 с.) та “Проблема голови” (Львів, 2000, 60 с.), “Казки” (Париж-Львів-Цвікау, 2000, 136 с.).

На особну увагу заслуговує сонетарій Емми Андієвської, що міститься у книжках “Межиріччя” (Київ, 1998, 134 с.) та “Вілли над морем” (Париж-Львів-Цвікау, 2000, 120 с.). Тут зримо не проступає макросвіт, закорінений у національну етнокультуру, а радше – художній психологізм, розвинутий на ґрунті індивідуальної рефлексії, близької до символізації зображуваної деталі чи життєвої картини. Як слушно стверджує Віктор Коптілов, “поетеса не оспівує виникнення й перебудову всесвіту, а відображає збентежену душу людини нашого часу з його кричущими суперечностями” [5, 7]. Іншими словами, під пером Емми Андієвської виразно відчувається суб'єктивна манера письма, де перевага надається не фабулі, сюжету, а ліричній імпровізації, підкресленій насиченості світосприймання, вишуканому розгортанню імпресіоністичного малюнка, приміром:

На сході (дощечка на грудях) – час-кістяк  
В карнавку – сльози й цибулини страху.  
Вселяюдську програмує катастрофу  
Метелик, загортаючись в листок [3, 45].

І годі тут шукати типологічну ознаку між Калинцевим образом “орати метеликом”, з одного боку, і сугестією панорамної конструкції в Емми Андіївської – з другого: сонет “Красвид з висувною касею” містить прозорий погляд на химерний момент, коли метелик “вселюдську програмує катастрофу”. Між багатьма свідченнями, осмисленими різними авторами у творах сучасної української літератури (Ліна Костенко, Іван Драч, Дмитро Павличко, Володимир Яворівський, Петро Скунець та ін.), художній малюнок у названому сонеті напрочуд тонко поєднується зі вселенською катастрофою у Чорнобилі. Варто підкреслити: для Емми Андіївської загалом характерний її власний конгеніальний голос, коли мовиться про той ґрунт, на тлі якого вона творить систему образів, художньо оригінальних і психологічно переконалих.

З’ясувати окремі питання, що закономірно виникають у процесі рецепції творів Емми Андіївської, власне, і покликаний матеріал, який тут подається у формі інтерв’ю. В його основу покладені відповіді Емми Андіївської, які містяться в її винятково змістовному й цінному листі до автора цих рядків від 27 січня 2002 року<sup>1</sup> (курсивом подаємо запитання автора цієї статті, звичайним шрифтом – відповіді Емми Андіївської).

*Життєпис Емми Андіївської. Яким він постає авторці “Атракціонів з орбітами й без” у фактах, подіях, устремліннях, життєвих перегонах?*

Життєпис ЕА такий, як це він поданий в “Атракціонах”. Для мене – аби бодай згрубша встигнути зробити те, що я можу зробити. Якщо Провидіння ласкаво уділить на це часу.

*Емма Андіївська – українська письменниця й американська громадянка: сполука традицій неспоріднених народів чи особистісна спрямованість на взаємодію різних національних культур?*

Для мене всі культури – мої. Але українська – це моє серце. Бо тільки тоді видно, що можна створити для своєї власної.

*Емма Андіївська – поет, прозаїк, художник. Було б цікаво почути голос Емми Андіївської як від імені цієї “тріїці”, так і від кожного – з наявних жанрів – зокрема. Іншими словами, де вдалося самореалізуватися Еммі Андіївській найповніше?*

Поет, прозаїк, маляр. – Самореалізація? Я – по вуха – в кожному. Ніколи не думаю про самореалізацію. Просто я бачу візії, які намагаюся якнайточніше втілити. Коли я беруся за пензлі, я маю подумки всю картину, до найменших подробиць. Отож – лише скопіювати візію, колір якої і предметність визначає настрої.

Поезія – в настрої з’являється куляста блискавка, яку лише треба смикнути за мотузку, й тоді вона (блискавка) переливається в слово.

Проза – так само куляста блискавка щодо структури-задуму. Але кожне речення – на відміну від поезії, де все **готове**, – треба виписати. І тут я випишую доти, доки всередині не подзвонить калатальце – готове. Мала проза дається, як поезія. Велика – кожне речення треба виписати, щоб у ньому не було зайвих тельбухів. Тельбухи – це недбайливе ставлення до слова. Слово – магічний заряд і, щоб діяти, воно мусить бути вільне від сміття.

*Емма Андієвська та її творче начало. Чи можна його виокремити з рухомої дійсності, коли б вести бесіду про "Народження ідола" (1958), "Науку про землю" (1975), "Спокуси святого Антонія" (1985), "Сегменти сну" (1998), "Вілли над морем" (2000), з одного боку, а також про "Тигри" (1962), "Герострати" (1970), "Роман про добру людину" (1973), "Роман про людське призначення" (1982), "Проблему голови" (2000) – з іншого?*

Ви забули про "Поезії" 1951 р. Там усе те моє, що – пізніше. Питання не точно сформульоване, тому важко на нього відповісти. У мене нема протиставлень, а є різні **фасети** моєї творчості, в яких я втілюю певний творчий задум.

*В яких випадках вдасться Еммі Андієвській вийти поза межі власного "Я", а коли й ні?*

Звичайнісінький творчий процес просто унедійсноє це питання. Якщо ви творите, проблема "я" взагалі не існує.

*Яким чином пізнає Емма Андієвська плінну дійсність, коли письменниця так часто прагне до символів, до інтуїтивно-релятивного споглядання життя, розмаїтість якого – у людях?*

Яким чином ЕА пізнає дійсність? Як і кожна людина. Творча і нетворча. Різниця лише в одному – **побачити**. А люди переважно неймовірно ледачі (я теж) і відмовляються **бачити** (тут я відмінна, бо мене несамовито все цікавить – від космогонії до собаківництва), перебираючи вже кимось продумані схеми.

*Які твори з-під пера Емми Андієвської виділила б сама авторка, аби читач збагнув її інтелект, напрямок філософії та модель художнього мислення?*

Те, що ще не написано. Творча людина – завжди в майбутньому. Вона біжить, навіть медитуючи.

*Відомо, що комплекс філософських, релігійних, соціальних, естетичних та етичних характеристик може поєднуватись у творі в єдиний вузол; він може спричиняти і розмаїття певної проблеми, повторювання певної ідеї, або ж розгортання сюжетної канви. Що для Емми Андієвської найсуттєвіше зі згаданих характеристик: вузол теми як основа, як стержнева позиція чи її розмаїтість, різночитання, багатозначність?*



Без основи ви взагалі не можете писати, навіть якщо основа – на подобу творів Наталі Саррої – плинна.

Комплекс будь-яких питань мусить органічно входити до того, що автор намагається сказати, якщо він – не пустопорожній базіка.

*У чому полягає сутність християнства для Емми Андієвської, якщо розглядати це питання крізь призму "Джалапіти", "Геростратів", "Роману про добру людину" та "Роману про людське призначення"? Чи не проступають тут елементи інших релігійних віросповідань, приміром, буддизму чи іудаїзму? Адже гуманістичні моменти властиві всім названим конфесіям.*

"Джалапіта", "Герострати" – це різні фасети моєї творчості, і їх не можна валити на одну купу.

Про "сутність християнства" я ще не думала. Буддизм найпривабливіший тим, що він – вельми терпимий до інших. А без пошанування іншого не можна бути людиною. Мене переконає лише людяність.

*Альбер Камю з його "Мітом про Сізіфа" та "Чумою", Володимир Винниченко з його "Дисгармонією", Ігор Костецький з його "Дійством про велику людину", з одного боку, Емма Андієвська з її "Романом про добру людину" – з іншого. Чи вбачала б Емма Андієвська тут типологічне зіставлення з огляду на екзистенціалістські акценти, що дозволяють індивідуальне самовираження людини, яка може самовиявитися, якщо вона має свободу руху, свободу життя, свободу творення?*

Все залежить від самої людини, чи вона може самовиявитися. Мені здається, що це питання треба розбити на кілька окремих, щоб присутньо на них відповісти.

*Чи була в житті Емми Андієвської мить, коли їй було нестерпно важко, коли хотілося згадати Фрідріха Ніцше та його "Сутінки богів", аби стати міцніше на ноги, не впасти, а йти далі... Звідси ще одне питання: чи може потрясіння спричинити сумнів – не тільки я один прагну робити добро?*

Про "впасти" я ніколи не думала й не думаю – це елементарна дисципліна. Ф.Ніцше ніколи не святкувала. Крім розумного, в нього багато нестраних пісенітниць. А от щодо "чинити добро", то це вже так – для моєї власної самореалізації я мушу "чинити добро", байдуже, чи хтось інший це чинить, чи – ні. Якщо я хочу перенаікшити світ, я мушу починати від себе, а не з – іншого.

*Чи існують в уяві Емми Андієвської типові компоненти, скажімо, для культури української, німецької чи загалом європейської?*

В моїй "уяві" – компоненти всього світу.

*Які мотиви для художнього письма Емми Андіївської найсуттєвіші?*

Ті, що тепер не в моді. “Двоє”, “Родина” і багато-багато іншого.

*Які українські письменниці (Леся Українка, Ольга Кобилянська, Ірина Вільде, Олена Теліга) дороги для Емми Андіївської в тому сенсі, що могли спричинити вплив на творчість авторки “Пісні без тексту”? Чи постає в розумінні Емми Андіївської жінка “кодовим знаком”, обстоюючи феміністичні позиції?*

Жодний український письменник чи письменниця не мали впливу на мою творчість, тим більше на “Пісні без тексту”.

Не розумію “жінки з кодовим знаком, що обстоює феміністичні позиції”.

*Що є для творчості Емми Андіївської одухотвореною силою – ідея як “живий космос” чи її зміст як ключ до розкриття внутрішнього сюжету твору?*

Писати “роман ідей” – мертва справа, треба, щоб ідеї мали конкретне тіло й терен дії.

*Шанувальник творчості Емми Андіївської пристрасно читає її романи. Перше, що впадає в око, це – дивовижний контраст, який є зримим вододілом між світлом і темрявою, правдою і кривдою, високим і низьким, добром і злом. Чи виокремлює Емма Андіївська на перше місце позитив, коли має місце паралель, приміром, “правда і кривда”, де “правда” сприймається у позитивному патетичному сенсі, а в житті, як відомо, на першому місці – кривда? Що значить для Емми Андіївської цей вододіл, цей контраст?*

Правда – кривда постає, звісно, найчіткіше в межових ситуаціях. Але без свідомого вибору нема самореалізації людини.

*Монолог, діалог. Яка форма вияву думки найбільш важлива для Емми Андіївської, коли мовиться про свідоме підвищення “ціни” розповіді?*

Монолог, діалог – не має значення. Єдине значення – щоб було добре написано. Оце і все.

*Чи встигала Емма Андіївська “на свій поїзд”, живучи на чужині?*

Цього питання не розумію.

Я вибрала для своєї самореалізації українську мову. З 12 років я живу за межами України, і знайомі ніяк не можуть збагнути, чому я не вибрала німецької, англійської, російської чи французької мови, замість “неперспективної”. – Вибрала з любови до України. З обурення за паплюження “рабів німих”. Адже людина, яка хоч трохи шанує себе, завжди по боці покривджених.

*Чи залишається Емма Андієвська сама собою, коли за вікном “дощить”, а на душі несолодко?*

Коли дощить, я найкраще себе почуваю. Найгірше, коли світить сонце, бо тоді тягне в світ, а часу на “світ” – нема.

*Святої пам'яті Іван Кошелівець. На жаль, нині зримий зі стану Вічності. Якій реалії може пригадати Емма Андієвська з подружнього життя з цією видатною особистістю?*

Втрата близької людини завжди найбільша втрата.

*Українська діаспора та її код: любити себе в Україні чи Україну в собі? Як думає про це Емма Андієвська?*

Не знаю української діаспори. Не знаю жодних її кодів. Я – українка, що живе за межами України, але я – не діаспора. Я – Емма Андієвська, яка охоче дала б вирвати з грудей серце, аби Україна по-справжньому існувала. І все, що я творю, це для України. Для її людей – “запльованих, залузаних”.

*Яку роль відіграють міти, символи, звичаї та традиції для Емми Андієвської як майстрині кольору, поезії, прози?*

Над цим питанням не думала. Я, як мій Джалапіта, ходжу поза цим, але нічого не цураюся. Мене все цікавить.

*Відоме твердження в Євангелії про душу: потрібно втратити, аби отримати. Яку рефлексію викликає подібна квінтесенція в Емми Андієвської?*

Що добре для інших, не конче добре для себе самого. Все залежить від наміру й власної напруги.

*Знаю: Ваша творчість справді складна, незвично багатогранна і водночас цікава. Мені важливо б пізнати рух Вашої мислі. Тому так кортить отримати певний “ключик” до розкриття, кажучи словами Івана Франка, “секретів” Вашої творчості. В чому полягає його сутність?*

Я не маю жодного “ключика” до своєї творчості. Це – просто феномен пізнання іншої людини...

#### ПРИМІТКИ

<sup>1</sup>Висловлюємо слова щиросердної подяки Еммі Андієвській за згоду на використання листа, адресованого авторові цих рядків.

#### БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андієвська Е. Атракціони з орбітами й без. – Львів, 2000
2. Андієвська Е. Кути опостінь. – Нью-Йорк, 1962
3. Андієвська Е. Межиріччя. – К, 1998

---

4. Деко О. Штрихи до портрета .. Мов одна пелюстка. Еммі Андiєвськiй– 70 // Лiтературна Україна. – 5 квітня – 2001, Возняк Т. Емма Андiєвська в дорозі // Київ, 1993. – №9; Зборовська Н. Про романи Емми Андiєвськiй // Слово і час. – 1994. - №3; Мойсiєнко А. “Напруга, що сприймається, як стиль”, або “Архiтектурні ансамбли” Емми Андiєвськiй // Лiтературна Україна. – 24 березня 1994, Сорока П. Емма Андiєвська. Лiтературний портрет. – Тернопiль, 1998; Струк Д. Як читати поезiї Емми Андiєвськiй // Українське слово. – Т.3. – К., 1994.

5. Контилов В. Космiчна енергiя вiрша. До ювiлею Емми Андiєвськiй // Лiтературна Україна. – 5 квітня – 2001.

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**Зимомря Іван Миколайович** – аспірант кафедри української літератури Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

*Наукові інтереси:* українська література ХХ століття.